

Nr 714

Av fru Nilsson, om benämningen ungdomsskola på de gymnasiala skolformerna.

(Lika lydande med motion nr 610 i Första kammaren)

Äsiktsutvecklingen rörande namnskicket, när det gäller den del av skolväsendet som ligger mellan grundskolan och universitetsnivån, är från många synpunkter intressant.

Lärdomsskolans beteckning "gymnasium" har lång tradition. När efter hand andra utbildningsformer inom den aktuella ålderssektorn utvecklades, fick de beteckningar som anknöts direkt till funktionen (yrkesskola, central verkstadsskola, lant-hushållsskola). En skolform som *delvis* berör åldersgruppen i fråga, nämligen folkhögskolan, markerade i sitt namn den åldersmässiga huvudanknytningen till utbildningsnivån där ovanför.

Under senare hälften av 1950-talet utfördes inom skolöverstyrelsen en utredning och prognos rörande gymnasiets kvantitativa förhållanden fram till 1965. I samband därmed kom man också in på de pedagogisk-organisatoriska problem som aktualiseras när rekryteringen till gymnasiestadiet ökar. Behovet av mer nyanserade alternativ med avseende på studietidens längd och önskan att i ett nytt skolsystem rädda över värdefulla drag i den praktiska realskolan och flickskolan ledde fram till preliminära skisser av en tvåårig utbildningsgång som fick arbetsbeteckningen "semigymnasial".

Idématerialet övertogs av gymnasieutredningen som snabbt konkretiserade de dittills vaga resonemangen i ett förslag om fackskola. Utbildningsgångens självständiga ställning i förhållande till gymnasiet markerades med ett namn utan språklig anknytning till denna skolform.

Redan i gymnasie- och fackskoleberedningarnas betänkanden har integrationsidéerna fått en stark position, vilken vidgades till full dominans i den planskiss som yrkesutbildningsberedningen därefter lade fram.

I detta sammanhang är det emellertid intressant att se med vilken bestämdhet YB och de remissinstanser som yttrat sig över dessa betänkanden hållit fast vid beteckningen gymnasium på den integrerade skola inom vilken de nuvarande skolformerna mellan grundskolan och universitet skall sammansmältas.

En av utbildningsreformernas uppgifter är att söka bryta utbildningsvägarnas socialgruppsbindning. Att denna uppgift står fullt klar för reformatörerna framgår av snart sagt varje kapitel i de skilda betänkandena om grundskolan, gymnasiet, fackskolan och yrkesutbildningsreformen. Det hårda fasthållandet vid namnet gymnasium måste sannolikt ses mot denna bakgrund. För att ge utbildningen för vård-

yrkespersonal, betongarbetare och regleringstekniker *större prestige* och underlätta rekryteringen till dessa och andra utbildningsvägar, som sitter trångt i ett läge där huvudparten av ungdomskullarna vänder intresset mot teoretiska studier, har man sökt stöd i ett av ålder prestigeladdat namn.

I den organisatoriskt sammanhållna frivilliga skola som nu beslutats skyntar ett tillstånd där eleven relativt fritt kan välja ett studieprogram, inom vilket ämnen kan sammanföras, oavsett om de enligt våra nuvarande tim- och kursplaner hör hemma i gymnasium, fackskola eller yrkesskola. De funktionella gränser som nu finns mellan de tre skolformerna kommer att försvinna.

Med arbetsnamnet mellanskolan har man velat markera att vi nu står inför något alldeles nytt.

Vilka krav bör man ställa på en beteckning för en del av undervisningssystemet? Enligt min uppfattning bör i första hand tre villkor uppfyllas:

a) att beteckningen *tydligt* skall markera den nivå eller position i systemet som avses;

b) att den i begreppsavseende skall innebära *tillräcklig vidd*, nämligen för att kunna innesluta sidoordnad utbildning, som nu finns eller senare uppstår inom nivån;

c) att den *inte* genom associationer till redan passerade företeelser eller på annat sätt ger för utbildningsnivån i fråga *oriktiga eller ofördelaktiga begreppsanknytningar*.

Ser vi på namnet "mellanskolan" från dessa synpunkter kan vi konstatera att det första villkoret knappast alls är uppfyllt. "Grundskolan" anger klart att det är fråga om den nivå inom vilken alla inhämtar grunden för sin fortsatta utbildning. Men vad anger "mellanskolan"? Att nivån finns mellan ett par andra företeelser. Men vilka?

Det andra villkoret torde däremot få anses uppfyllt.

Men hur är det med det tredje? I det sammanhanget infinner sig omedelbart två föreställningar. Den ena anknyter till det namn, "mellanskola", som funnits i vårt land före skolreformperioden. En realskola under kommunalt huvudmannaskap, ett led som måste passeras i befodringsgången fram till "riktig" statlig realskola.

Har man enbart önskat avglamourisera stadiet närmast ovanför grundskolan har man förvisso lyckats.

Den andra associationen förstärker avdramatiseringseffekten — den, att här har vi någonting, som sitter i kläm mellan mer betydelsefulla delar av det hela, den, att här har vi något som egentligen inte har eget liv utan som bara (som en visserligen nödvändig, men ändå detalj) råkar befinna sig mellan sådant som verkligen är betydelsefullt.

I samband med riksdagsbehandlingen av propositionen 140 angående riktlinjer för det frivilliga skolväsendet föreföll det ett slag som om beteckningen mellanskola skulle vara på väg ut ur språkbruket. Men så kommer den praktiska frågan: Vad skall man kalla den aktuella delen av skolväsendet?

Redan i sin skrivelse till skolöverstyrelsen i ärendet den 9 maj 1969 konstaterar utbildningsdepartementet att det från och med den 1 juli 1971 "skall finnas en organisatoriskt sammanhållen, frivillig skolform *nedan benämnd mellanskolan*".

Det finns helt enkelt ingen beteckning som är tillräckligt adekvat beträffande åldersgrupp och tillräckligt vid för att rymma det nya stadiets alla komponenter.

"Grundskolan" är en utmärkt beteckning för årskurserna 1—9. Den behöver man inte hitta på. Ledet "-skolan" bör rimligen ingå även i beteckningarna där ovanför, nämligen för att markera det organisatoriska sambandet.

Varför inte kalla den utbildning som infaller under årskurserna 10—12 "*ungdomsskolan*"? Då skulle man *dels* få direkt anknytning till den åldersgrupp det är fråga om, *dels* fånga in ungdomsutbildning utanför skolsystemet under en samlingsbeteckning, *dels* slutligen bryta namnkontakterna till ett system man lämnar. Linjebeteckningar inom samlingstermen "*ungdomsskolan*" ger de sakupplysningar som behövs i det enskilda fallet.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala sig för att beteckningen på den integrerade del av undervisningsväsendet, för vilken använts arbetsnamnet *mellanskolan*, skall vara *ungdomsskolan*.

Stockholm den 28 januari 1970

Anna-Lisa Nilsson (cp)
